

Trinajsta redna konvencija SNPJ zaključena v soboto

Člani izvršnega odseka ponovno izvoljeni. Konvencija sprejela program glede mladinskih kulturnih aktivnosti in razvoj krožkov. Zdržiitev z Lilijo odobrena. Resolucija, da se glavni stan jednote premesti v Cleveland, poražena. Okrog 750 ljudi se udeležilo baneta, programa v Hippodromu pa okrog 1500 ljudi

VELETH, MINN., 18. avg.—(Glavno poročilo)—Trinajsta konvencija Slovenske narodne podporne jednote je bila odprta ob 5:30 v soboto popoldne s pesmijo "Hej Sloveni". Skoraj vsi delegati so se odšli s posebnim vlakom iz Minneapolisa v nedeljo popoldne. V soboto je bil ponovno izvoljen za načelnika gospodarskega odseka Zaitz za predsednika izvršnega odseka. Shular pa za predsednika poročnega odseka. Vsi so bili izvoljeni brez telesa. Imena članov odseka objavljena v sredo. Konvencija je odobrila akcijo za gl. odbora v Molkovi zbirki. Proti akciji je bil oddan glas.

Program je bil program glede mladinskih kulturnih aktivnosti in razvoj novih krožkov. V to svrhu je bila odobrena potrošnja \$5.000 letno. Konvencija je poklonila tisoč letnemu društvu SNPJ v Evrope. V kritje konvencij stro-

vepor glede združitve v Litvaku v Milwaukeeju. Program je bil odobren. Članom izvršnega odseka je bilo poverjeno zbiranje materiala za slovenski abecikar za otroke. Kupljene so bile knjige, katere je razstavil ell. Bogdanich. Popolno poročilo o konvenciji bo objavljeno v sredo.

VELETH, MINN., 16. avg.—(Glavno poročilo)—Konvencija SNPJ je bila odprta ob 5:30 popoldne. Program je bil odobren. Članom izvršnega odseka je bilo poverjeno zbiranje materiala za slovenski abecikar za otroke. Kupljene so bile knjige, katere je razstavil ell. Bogdanich. Popolno poročilo o konvenciji bo objavljeno v sredo.

Uradnik v Garden so bili izvoljeni brez opozicije. Trojar je ponovno izvoljen za pomočnika tajnika. Dobil je 166 glasov. Najbolj protikandidat Mila je bil izvoljen. Godina je bil ponovno izvoljen. Proti kandidatu Medvesek je dobil 142 glasov. Godina pa 126 glasov.

Domače vesti

Nova grobova

Imperial, Pa.—Dne 7. avg. je pri delu električni tok ubil Franca Orla, ki je bil star 22 let in rojen tukaj. Bil je član društva 106 SNPJ in društva 29 ABZ. Zapuščata mater, enega brata in tri sestre. Društvo 106 SNPJ izreka prizadeletni družini globoko sožalje.

Windber, Pa.—Dne 11. avg. je šel protivoljno v smrt Anton Batista, star 57 let in doma iz Velike Bukovice pri Ilirski Bistrici na Notranjskem. Tukaj zapuščata sorodnika Johna Batistito.

Išče brata

Steuben, O.—Ursula Strajnar je prejela pismo iz stare domovine za Jakoba Koširja, ki živi v Clevelandu. Pisala ga je njegova sestra Spela Osredkar iz Sv. Katarine, pošta Medvode, Gorenjsko, Jugoslavijo. Piše naj na naslov Mrs. Ursula Strajnar, R. D. 2, Steuben, O.

Konvencija KSKJ

Danes se je odprla 21. redna konvencija Kranjsko slovenske katoliške jednote, ki se vrši v Pueblo, Colo., v dvorani sv. Jožefa. Konvencija šteje 252 delegatov in 30 gl. odbornikov, skupaj 282 zborovalcev, poleg teh pa 27 častnih gostov. Dne 1. jan. 1946 je KSKJ imela 28,896 članov v oddelku odraslih in 11,322 v mladinskem, skupaj 40,228, njeno premoženje pa je znašalo \$6,306,490.59. Pričakuje se, da bo konvencija zborovala teden dni.

Polzvedba

Washoe, Mont.—Tukajšnji poštar je prejel pismo od zakladniškega departmanta iz Washingtona, D. C., ki želi izvedeti za naslov Franca Peterlina v zadevi čekov za dividende, ki jih ima on prejeti. Frank Peterlin je odšel od tukaj pred okrog 23 leti. Piše naj na naslov Mary Gassar, Washoe, Mont., na naslov American Nat'l Bank, Billings, Mont., ali pa direktno na naslov U. S. Treasury Department, Washington, D. C.

Drhal linčala zamorca v Louisiani

Minden, La., 17. avg.—Zamorec John C. Jones je postal žrtev drhalskega nasilja. Prišel je v roke belopoltevcem, ko je bil izpuščen iz ječe, ki so ga pretepli do smrti. Dr. Thomas Richardson, mrliški oglednik, je dejal, da je bilo truplo žrtve najdeno da pred enim tednom, toda vest o linčanju je bila šele zdaj objavljena. Gubernar James H. Davis ni hotel komentirati zločina.

slovenskemu muzeju v Clevelandu, je bil sprejet. Resolucija, da se glavni stan jednote premesti v Cleveland, je bila poražena. Če se bodo člani gl. odbora odločili za sgradnjo novega posolja, bo to vprašanje dano članstvu na glasovanje.

Banket je bil sijajen. Udeležilo se ga je okrog 750 oseb, programa svačer v Hippodromu pa okrog 1500 ljudi.

Krvavi izgredi v indijskem mestu

Naval na urad kongresne stranke

Kalkuta, Indija, 17. avg.—V izgredih med muslimani in Hinduti v tem mestu je bilo najmanj tisoč ljudi ubitih in čez 2,000 ranjenih. Izvršeni so bili navalni na trgovine in hiše. Nekatere trgovine so izgredniki zažgali.

Britske čete in policijske enote so bile pozvane v akcijo. Vojski so streljali na izgrednike, ko so ignorirali ukaz, naj se razprše. Povod izgredom je dal oklic Muslimanske lige s pozivom na direktno akcijo. Liga je prej organizirala demonstracije v znak protesta proti britskemu načrtu, da indijska kongresna stranka igra glavno vlogo pri vladanju Indije.

Muslimanska liga je sklicala shod, katerega se je udeležilo čez 100,000 ljudi. Oklicala je tudi praznik v Kalkuti, Lahori in Lucknowu in pozvala delavce, naj odlože orodje.

Muslimani so navalili na urad kongresne stranke v Kalkuti in razbili pohištvo. Hinduti so odgovorili z navalom na muslimansko mošejo.

Izgredi so bili tudi v Bombaju, Patni in drugih indijskih mestih. Britske vojaške avtoritete so oklicale izjemno stanje v Kalkuti.

Japonske priprave za napad na Rusijo

Izjava bivšega vladarja Mandžurije

Tokio, 17. avg.—Japonska se je pripravljala za napad na Rusijo skozi Mandžurijo l. 1942, ko so Hitlerjeve sile naskakovale Stalingrad. Takrat so Japonci prevzeli vse administracijske ustroje v Mandžuriji. Načrt za napad na Rusijo je bil zavržen po strahovitem porazu nacljske armade v bitki za posest Stalingrada.

Trditve, da se je Japonska pripravljala za napad na Rusijo, vsebuje izjava, katero je podal Henry Pu-Yi, bivši cesar Mandžurije in japonska lutka, ko je nastopil pred mednarodnim vojaškim tribunalom, pred katerim se vrši obravnava proti 27 japonskim vojni lordom. Ti so obtoženi vojnih zločinov.

Pu-Yi, nekdanji kitajski cesar iz dinastije Manču, je izjavil pred tribunalom, da je Seiširo Itagaki, eden izmed obtožencev, prevzel popolno kontrolo nad Mandžurijo v zvezi s pripravami za invazijo in napad na Rusijo. Pu-Yi je bil ujet, ko so ruske čete udrle v Mandžurijo lansko leto.

Turčija bo branila status Dardanel

Ankara, Turčija, 17. avg.—Premier Recep Peker je dejal, da ne bo pristal na zahtevo sovjetske vlade glede revizije statusa Dardanelske ožine. Rusija je informirala turško vlado, da bo pritisкала za revizijo pogodbe, ki je bila sklenjena v Montreuxu in se nanaša na plovbo v ožini. Peker je dejal, da je Turčija za prijateljstvo z Rusijo, toda odločno bo branila svojo neodvisnost in integralnost.

Bitke med grškimi četami in teroristi

Atene, Grčija, 17. avg.—Bitke med grškimi četami in teroristi divjajo pri Larisi in v drugih krajih. Dva vojaka sta bila ubita in pet ranjenih. Bitke so v teku tudi v zapadni Traciji.

VODITELJI CIO ZAHTEVAJO AKCIJO OD VLADE

Obsodba programa ekonomske stabilizacije

VZPOSTAVITEV KONTROLE CEN

Washington, D. C., 17. avg.—Voditelji Kongresa industrijskih organizacij, ki so se sestali na konferenci v tem mestu, so pozvali federalno vlado, naj takoj stori korake za preprečitev inflacije, zaeno pa so obsodili vladni program ekonomske stabilizacije. Izjavili so, da je sleparija, ker je potisnil delavce v precep znižanja zasluzka in naraščajočih cen. Če ne bo Trumanova administracija ustavila navijanja cen, se bo stabilizacijski program zrušil in sledil bo industrijski kaos.

Voditelji CIO so izjavili, da se strinjajo z deklaracijo dveh članov odbora za stabilizacijo mezd, da kontrola mezd ni mogoča brez učinkovite kontrole cen. Unije CIO niso zadovoljne s situacijo, v kateri so meze ustaljene, dočim življenjski stroški stalno naraščajo.

Sprejete so bile resolucije, ki zahtevajo znižanje cen in vzpostavitev učinkovite kontrole cen. Predsednik Truman je bil pozvan, naj takoj skliče konferenco zaprezentantov delavcev in delodajalcev, na kateri naj bi razpravljali o problemu mezd in cen.

Walter P. Reuther, predsednik avto unije, je dejal, "da bo unija odprla mezdne pogodbe po obvestilih in zahtevala revizije. Vlada nam ne daje zaščite na fronti cen, zato moramo storiti potrebne korake v našem lastnem interesu. Povedati moramo Trumanu, da smo se naveličali dvoobraznosti in dvojnega standarda — enega za industrije, drugega pa za delavce."

Reuther je namignil, da bo šla unija v boj za zvišanje plač, če ne bo restavrirana učinkovita kontrola cen.

Ameriške in britske čete podpirajo fašiste

Belgrad, 17. avg.—Jugoslovanska vlada je obdržala ameriške in britske čete, da podpirajo fašistične drhali v coni "A" v zapadni Julijski Krajini, katero kontrolirajo. Obdržitev vsebuje ostru protestna nota, katero je jugoslovanski zunanji minister poslal amerškemu in britskemu poslanstvu v Belgradu. V tej je rečeno med drugim, da italijanski fašisti pod zaščito ameriških in britskih čet napadajo Slovence in Hrvate. Trgajo slike maršala Tita in jugoslovanske zastave ter napise. Čete tudi podpirajo fašiste v napadih na jugoslovanske vojske.

Nehru in Jinnah se sestala v Bombaju

Bombaj, Indija, 17. avg.—Jawaharal Nehru, predsednik indijske kongresne stranke, in Ali Jinnah, vodja Muslimanske lige, sta se sestala v tem mestu in konferirala o rešitvi zastoja v indijski politiki. Razgovor je trajal 80 minut, toda prinesel ni nobenega rezultata.

Ameriške bojne ladje v Lizboni

Lizbona, Portugalska, 17. avg.—Osem ameriških bojnih ladij je dospelo v tukajšnje luko. Poveljnik brodogva je admiral H. K. Hewitt. Naznanilo pravi, da b. admiral obiskal portugalskega diktatorja Fragasa Carmona in ameriško poslanstvo v Lizboni.

Amerika bo morda sprejela begunce

Kriza v Palestini sprožila gibanje

Washington, D. C., 17. avg.—Predsednik Truman je naznanil, da bo pozval kongres, naj sprejme zakonodajo, ki naj bi omogočila židovskim in drugim beguncem, ki so v Evropi, prihod v Ameriko. On ni omenil priporočila skupne britsko-ameriške komisija, naj dobi 100,000 židovskih beguncem zavetje v Palestini, in ne britskega načrta glede razkosanja Palestine na štiri province.

Bela hiša je objavila izjavo, v kateri je rečeno, "da je Truman izmenjal mnenja o problemu židovskih beguncem z britskim premierjem. Kriza v Palestini je sprožila gibanje, dasi Amerika še nima konkretnega načrta glede rešitve problema. Predsednik je uverjen, da je rešitev mogoča."

Rešitev problema je nujna in potrebna za doseg miru v Palestini. Truman se bo obrnil na kongres in ga pozval, naj sprejme zakonodajo, da bodo židovski in drugi begunci lahko prišli v Ameriko."

Informirani krogi ne verjamejo, da bo Truman pozval kongres, naj se sestane v izrednem zasedanju. To pomeni, da bo akcija odložena do zasedanja novega kongresa po novem letu. Kongresnik Lesinski, demokrat iz Michigana in načelnik odseka za imigracijo, je dejal, da bo vodil opozicijo proti reviziji imigracijskih zakonov.

Novo zvišanje cen naznanjeno

Dodatno breme naloženo ljudstvu

Washington, D. C., 17. avg.—Urad administracije cen (OPA) je naznanil zvišanje cen za tri do 12 odstotkov na potrebščine kot so kuhinjske peči, pralni stroji, radioaparati, pohištvo vseh vrst, čistilci preprog, kuhinjske posode, postelje in drugi predmeti ter pritlikline.

Načelnik urada administracije cen je Paul Porter. On je dejal, da je zvišanje cen potrebno in v soglasju z zakonom, ki je bil sprejet v kongresu 25. julija. Ta določa med drugim, da mora biti akcija odločena v dobi 30 dni.

Zvišanje cen je novo breme za ameriško ljudstvo. Sodi se, da bo ljudstvo plačalo \$150,000,000 več letno za predmete, katerih cena je bila zvišana.

Porter je dejal, da hoče predvsem poudariti, da njegov urad, čeprav je sankcioniral zvišanje cen, ni bistveno zavrgel politike stropnih cen, ki mora v smislu sprejetega zakona sloneti na podlagi povpraševanja in zaloga.

Ruske čete se ne zbirajo ob perzijski meji

London, 17. avg.—Uradna sovjetska časnika agentura Taas je zanikala poročila, da se ruske čete zbirajo ob severni meji Perzije. Izjavila je, da so poročila fabrikacija. Poročila o zbiranju čet je objavil Hussein Ala, perzijski poslanik v Washingtonu.

Strah pred komunistično revolto v Sanghaju

Nanking, 17. avg.—Kitajska centralna vlada generalisima Kaišeka je izrazila bojazan pred izbruhom komunistične revolte v Sanghaju, Čangčunu in drugih mestih. Komunistične sile so izvajevale nove zmage v operacijah v severnih kitajskih pokrajinah.

Znamenja razkola na mirovni konferenci

Byrnes in Alexander zavrnili ruske obdolitve BIDAULT APELIRAL ZA SPRAVO

Paris, 17. avg.—Na mirovni konferenci so se pokazala znamenja razkola, ko so vodilni delegati Amerike, Rusije in Velike Britanije v svojih govorih zabiljali zagodo med države v bloku zapadnih držav in sovjetskem bloku. Amerika in Velika Britanija sta odločno pobijali ruske obdolitve, da izvajata pritisk na bivše sovražne države v svojem interesu.

V imenu Amerike je pobijal obdolitve državni tajnik Byrnes, in imenu Velike Britanije pa A. V. Alexander. Byrnes je dejal, da ruska kritika ameriške politike napram bivšim satelitskim državam ni upravičena. Cilj te politike ni izkoriščanje bivših sovražnih držav. Amerika je proti temu, da bi te države postale sateliti veselil. Ona ne zahteva ozemlja in ne reparacij.

Byrnes je citiral potsdamski dogovor v obrambi načela ekonomske enakosti zapadnih velesil v poraženih državah, zaeno pa je namignil, da hoče Rusija nadomestiti Nemčijo v ekonomski in trgovinski aranžmaji v centralni Evropi, ki bi vodila v izkoriščanje in zaslužnje ljudi.

Alexander kot vodja britske delegacije je bil bolj odprt v kritiki Rusije kot Byrnes. Odločno je zavrnil sovjetsko obdolitve, da hočejo zapadne sile dobiti monopole v Sredozemlju. Zahtevo, da mora Bolgarija dobiti zapadno Tracijo od Grčije, je označil za neupravičeno. Alexander je obsodil dogovore med Rusijo in balkanskimi državami in naglasil, da se popolnoma strinja z Byrnesovo zahtevo glede ekonomske enakosti.

Byrnes je zavrnil rusko obdolitve, da so se zapadne velesile koristile na račun vojne. Dejal je, da govori samo v imenu Amerike. Omenil je pomoč, katero so zavezniške države dobile od Amerike na podlagi posojilno-najemniškega zakona. Byrnes je potem naznanil, da je pozval senatorja Connallyja, demokrata iz Teksasa in načelnika odseka za zunanje zadeve, in senatorja Vandenberg, republikanca iz Michigana, naj prideta v Pariz, da mu bosta pomagala.

Molotov je bil zadnji govornik v teku debate o enakih trgovinskih priložnostih. "Očitno je, da so za načelo enakosti samo one velesile, ki so dovolj močne za dominacijo šibkih držav," je dejal. "Ne verjamem, da bi Velika Britanija aplicirala to načelo v deželah svojega imperija, zlasti pa ne v Indiji. Velika Britanija in Amerika sta za ekonomsko zaslužnje Italije, dočim je Rusija za ekonomsko osvoboditev ljudstev v državah, ki spadajo v njeno sfero vpliva."

Andrej Višinski, ruski zunanji podminister, je vprašal, kaj se je zgodilo z dvema tretjinjema železniških vlakov in opreme, ki so spadali Ogrski, zaeno pa je namignil, da je bila oprema odpeljana v ameriško okupacijsko cono v Nemčiji. Miloščina, katero Ogrska prejema od bogatih držav, ne bo postavila delo na trdno ekonomsko podlagi. Ogrska potrebuje vlake in opremo.

Georges Bidault, predsednik francoske vlade in zunanji minister, je apeliral na zavezničke za spravo. Dejal je, da se Francija zanima edino za stabiliziranje miru.

Različno tolmačenje volilne procedure je povzročilo novo besedno bitko med ameriško in rusko delegacijo. Ruska delegacija je zavzela stališče, da Francija ne more glasovati o pogodbi za Finsko, Rumunijo, Ogrsko in Bolgarijo, ker ni napovedala vojne tem državam. Andrej Višinski je potisnil to vprašanje na dnevni red in naznanil, da bo vodil opozicijo proti amerškemu predlogu, da se Francija udeleži glasovanja.

Uspeh kampanje ADF na jugu

Unije dobile čez sto tisoč novih članov

Chicago, 17. avg.—Unije Ameriške delavske federacije so dobile v južnih državah čez 100,000 novih članov v teku organizatorične kampanje, ki se je pričela pred nekaj meseci.

Uspeh kampanje je razviden iz poročila Williama Greena, predsednika ADF, ki je bilo predloženo članom eksekutivnega sveta federacije, ki zborujejo v hotelu Drake. Poročilo je sestavil George L. Googe, direktor organizatorične kampanje v južnih državah.

Casnikarji so pozvali Greena, naj komentira predlog Philpa Murrayja, predsednika Kongresa industrijskih organizacij, glede sklicanja konference reprezentantov delavcev in delodajalcev v Washingtonu. Green je dejal, da taka konferenca ni priporočljiva v tem času. Ameriška delavska federacija ni pripravljena in se vsled tega ne bo udeležila konference, če bo sklicana.

Green je dalje rekel, da je ADF za svobodno in neovirano kolektivna pogajanja in proti vladnemu vmešavanju in kontroli. Člani eksekutivnega sveta so pozvali državni departament, naj odredi preiskavo obdolitve voditeljev kitajskih strokovnih uni, da policijski oddelki in vojaške čete uprizarjajo navale na urade uni v Sanghaju, Čungkingu in drugih mestih in da je bilo več uradnikov aretiranih in vrženih v ječo.

Pisarniški delavci odložili stavko

Chicago, 17. avg.—Pisarniški delavci, uposleni pri International Harvester Co., so odložili oklic stavke do 26. avgusta. Delavci zahtevajo zvišanje plače. Pogajanja med njimi in kompanijo se bodo obnovila prihodnji teden.

Delavski direktor posegel v konflikt

Springfield, Ill., 17. avg.—Robert L. Gordon, državni delavski direktor, je posegel v konflikt med Allis-Chalmers Co. v Springfieldu in unijo United Farm Equipment Workers CIO, ki je oklicala stavko. V tej je zavojevanih 1,200 delavcev.

besedno bitko med ameriško in rusko delegacijo. Ruska delegacija je zavzela stališče, da Francija ne more glasovati o pogodbi za Finsko, Rumunijo, Ogrsko in Bolgarijo, ker ni napovedala vojne tem državam. Andrej Višinski je potisnil to vprašanje na dnevni red in naznanil, da bo vodil opozicijo proti amerškemu predlogu, da se Francija udeleži glasovanja.

Na stran Francije se je postavil W. J. Jordan, član novozelandske delegacije. On je obsodil rusko opozicijo in naglasil, da se je naveličal kavsanja na konferenci. V Pariz je prišel, da pospeši delo konference. Višinski mu je odgovoril, da bo ruska delegacija branila svoje pravice in da ga v jezi izrečene besede ne vznemirjajo.

Po ostri debati je bil sprejet zaključek, da se da prilika reprezentantom Albanije, Mehike, Kube in Egipta, da izrazijo svoja mnenja o mirovni pogodbah za sovražne države.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina na Združene države (izven Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosestavne \$6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarobnih člankov se ne vrnejo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

**PISMO IZ STARODA PRI
PODGRADU, NOTRANJSKO**

Milwaukee, Wis. — Naslednje pismo je prejela družina Čemik od svojega 14-letnega sorodnika oz. bratrance Borisa Ujčiča iz vasi Starod, okraj Trnovo-Bistrica, Notranjsko. Pismo se v odlomkih glasi:

Dragi sorodniki! — Sicer se ne poznamo, vendar pa smo ožji sorodniki, zato vam pošiljam moje najplešče pozdrave vsem skupaj. Tu bom na kratko opisal bitko, ki se je vršila v Starodu med partizani in nacisti in pa strašne grozote, ki jih je naše ljudstvo prestalo v tej dolgi vojni.

Dne 29. marca 1944 zgodaj zjutraj so zapele strojnice ob cesti pod vasjo. Naši hrabri partizani so napadli nacistične. Glas strojnice je prešinjal ozračje bolj in bolj. Vnela se je huda bitka in končno so se morali nacisti umakniti v Podgrad, ki leži v smeri direktno zapadno od potočja Trnovo-Ilirska Bistrica. Nacisti so za seboj pustili nekaj mrtvih in ranjenih.

Se isti dan popoldne pa so se vrnil močno oboroženi in ojačani. Bilo jih je mnogo, mnogo, na čelu pa so jim bili — izdajalski domobranci! Nastala je grozna zmešnjava in vnel se je hud boj.

Domobranci in nacisti so divjali kakor nori. Vse civilno prebivalstvo so takoj odgnali kraj vasi, kjer so več mož obesili na orehovo drevo zato, ker niso hoteli povedati, kje so partizanske čete. Nato so ti domači in tuji divjaki zažgali vas, tako da je zgorelo pet hiš.

Kljub vsemu temu trpljenju, preganjanju, ropanju in požiganju ter mučenju in obešanju — ni bilo med nami nobenega izdajalca ali ovaduha.

Ravno tisti dan so domobranci v sosednji vasi Poreče obesili štiri mlade partizanske pionirje. Vsi štirje so bili moji tovariši, namreč Bernetič, Ujčič, Dodič in Mihelič. V naših srečih bo ostal trajen in blag spomin na te mlade žrtve nacistične in domobranske brutalnosti. Ti zločini so se že maščevali, kajti naša domovina je sedaj svobodna in oni so dali svoja mlada življenja za svobodo našega naroda!

Lahko si predstavljate, kakšna žalost je zadela roditelje teh mladih pionirjev, ki so se borili v partizanskih vrstah. Slava našim padlim žrtvam, ki so umrli mučeniške smrti!

Sprejmite mnogo toplih pozdravov od mene in naše družine! — Boris Ujčič.

Frank Ermenc.

**NEKOLIKO ODGOVORA SO-
VRAŽNIKOM JUGOSLAVIJE**

Chisholm, Pa. — Želim odgovoriti katoliškemu časopisu Register, ki izhaja v Duluthu. Ta časopis je 4. avgusta imel uvodni članek s sledečim naslovom: "The whole truth about Slovenes". Ne vem, kje je ta list dobil tako lažniva poročila o Sloveniji. Ta časopis trdi v uvodniku, da listi iz Jugoslavije oz. Slavenije poročajo samo tisto, kar Tito in Stalin želita. Jaz do danes nisem čitala še nobenega lista iz Slovenije, ampak pisma od sorodnikom, tem pa verjamem, ker poročajo resnico.

V dotičnem članku je tudi zapisano, da je dal Tito zapreti mnogo cerkva, veliko duhovnikov pa usmrtili. Seveda so dobili zasluženo kazen tisti, ki so bili izdajalci slovenskega naroda. Duhovnikov, ki so bili z narodom, pa nihče ne preganja. Moja nečakinja mi je pisala, da so prejeli od vlade 50 tisoč dinarjev, da bodo popravili cerkev in šolo v Ajdovcu pri Žužemberku. Torej to ni tako slaba komunistična vlada, ki gradi cerkve. Pravilno pa je, da so ločili cerkev od države, saj je tudi v Ameriki ločena, pa se nihče ne pritožuje radi tega. Vera naj bo osebna zadeva vsakega posameznika, pa bo vse v redu, du-

faza nemške vojne industrije. Namen polne vojske in gospodarske razorožitve Nemčije mora biti pospešen tudi po načrtu za reparacije. (Konec prihodnjic.)

hovniki se naj bi pa tistega držali, za kar so se učili, politiko pa naj puste civilistom in bodo izhajali z narodom.

Sedaj pa še nekaj besed o Katoliški ligi. Njen blagajnik porabi več prostora v Glasilu KSKJ kot pa za jednotine stvari, nisem pa videla še nobene besede od blagajnika Katoliške lige, da bi kaj zapisal ali daroval za otroško bolnišnico v Sloveniji, katera se bo zidala z denarjem, ki so ga darovali napredni ameriški Slovenci. Mislim, da je namen velikodušen, namreč zgraditev bolnišnice za otroke v Sloveniji, ki so izgubili vse v tej strašni vojni, veliko bolj velikodušen kot pa podpirati tiste, ki so pobegnili v tujino zato, ker so imeli slabo vest radi sodelovanja s sovražnikom. Največ jih je bilo zapeljanih od višjih voditeljev, ki so jih učili, da se bojujejo za vero in Boga. Sedaj pa so razočarani, ker vidijo, da so bili zapeljani.

Pred kratkim sem bila tudi jaz napadena tukaj od neke višje osebe zato, ker sem nekaj zapisala nekaj besed v korist Jugoslavije in Titove vlade. Imenoval me je "debelna mamica" in da bi bilo dobro, da bi me poslali v Jugoslavijo. Na tem mestu mu odgovorjam, da bom šla z mojim možem tja, in sicer kakor hitro bo odprta pot. Jaz se namreč ne bojim tako Titove vlade kot se je neki dotični gospod. Pozdrav vsem čitateljem Prosvete!

Frances Lukanich.

**BRATOVO PISMO IZ
POLJAN OB KOLPI**

Milwaukee, Wis. — Prejel sem pismo od mojega brata Petra Fritza iz Poljan ob Kolpi. Pismo se v izčrpnih glasi:

Dragi brat! — Sprejmi moje iskrene pozdrave, ki veljajo tudi vsem Tvojim domačim.

Drago smo plačali, kar smo pridobili v Jugoslaviji, toda ni mi žal trpljenja, ki sem ga prejel pri partizanih, kajti zmagal je naša stran in vse bo poplačano.

Grozne stvari so uganjali črni laški fašisti po Sloveniji začasa okupacije; morili so in požigali ter ropali. Sedaj jim je odzvonilo za vse večne čase! Njihov zločinski namen, da zasužnjijo Slovence, jim ni uspel.

Tudi naši Kočevjarji so se borili proti osvojitveni fronti. To so bili fašisti nemške vrste. Sedaj jih ni več — šli so rakom živjati. Kočevje z okolice je po večini požgano in razbito, kajti tam so se vršili hudi boji. Tja se sedaj naseljujejo Slovenci.

Mnogo pozdravov vsem skupaj! — Tvoj brat Peter Fritz.

J. Fritz.

**PISMO IZ TARE VASI
PRI KOČEVJU**

Slovan, Pa. — Prejela sem pismo od svojega brata Martina Papeža iz Tare vasi pri Kočevju. Pismo je datirano 20. maja 1946 in se glasi:

Prejel sem Tvoje pismo po dolgih letih. Tukaj pri nas je skrajno slabo, ker so Nemci in Italijani vse uničili.

Bil sem ranjen v noge začasa vojne v bitki s fašisti. Taka zmešnjava je bila tukaj včasih, ker so fašisti "hecali" domače ljudi, da je bilo težko vedeti, katera je prava stran. Jaz sem bil na pravi strani, borec se proti okupatorju; mnogo domačinov se je borilo proti nam. Iz naše vasi smo bili po večini pri partizanih.

Leta 1942 smo imeli boj z Italijani pri Stružnici. Takrat smo jih precej nabrali. Potem so se Italijani umaknili z velikimi izgubami v Kočevje.

Na Produ smo se enkrat priprijeli z ustaši. Matija Letig in jaz s skupino partizanov smo jih razorožili. Prosil so nas, da bi jih ne pobili. Par tednov potem so se Italijani vrnili iz Kočevja. Takrat so ujeli skupino partizanov in odgnali v Italijo,

kjer smo bili zaprti do kapitulacije. V Italiji bi prav gotovo poginili od glada, da ni kapitulirala še o pravem času. Takrat nas je nekaj prišlo zopet domov.

Po italijanski kapitulaciji je prišla k nam pa še večja zver — Nemci. Jaz sem šel zopet k partizanom. V bitki z Nemci smo porušili most na Brodu. Jakoba Škendra so partizani ubili, ker je bil na strani Italije. On je zalagal Italijane z mesom — Matt Papež.

Karolina Papeš.

**ODLOMKI PISMA IZ
VRHNIKE, NOTRANJSKO**

De Puc, Ill. — Naslednje pismo je pisala Lojzka Brnež iz Vrhnike na Notranjskem svoji sestri Julki Kukman v Fontano, Calif., ta pa ga je poslala meni, naj ga v izčrpnih objavim v Prosveti. Naše deklško ime je bilo Štukelj. Pismo, ki je zelo obširno in se večinoma tiče osebnih stvari, se v par izčrpnih glasi:

Draga sestra! — Sprejmi Ti in ostali sorodniki najlepše pozdrave od nas vseh. Tukaj smo prestali mnogo gorja, ampak sedaj je vse minilo in naša domovina se hitro obnavlja. Razume se, da bo vzelo še precej časa, predno se bo vse obnovilo in spravilo v tir.

Minula vojna je bila nekaj strašnega. Čudim se, kako smo jo preživel. Mene in mojega moža so Italijani zaprli v Ljubljani, kjer so nas nečloveško mučili in pretepali. Medtem pa so fašisti na našem domu vse izropali, tako da so ostale same gole stene. Da so naju zaprli, je bil vzrok ta, ker je šel moj sin k partizanom. To je najin starejši sin Marjan. Ko sva bila midva v zaporu, so fašisti Marjana ujeli in ustrelili.

Naj povem tudi to, da so našega sina izdali domači izdajalci, ki so povedali fašistom, kje ga lahko ujamemo. Naš Marjan je bil star komaj 18 let, pa je moral dati svoje mlado življenje na oltar svobode. On je znal pet jezikov in je pohajal višje šole. Lahko si misliš, kako nam je hudo vsled tako težke izgube, imamo pa zavest, da je padel kot junak za svobodo našega in vse jugoslovanskih narodov. Čast in slava našim junakiškim borcem, ki so dali svoja življenja za zmagano krutim sovražnikom!

Sprejmite vsi skupaj mnogo iskrenih pozdravov od nas vseh! — Lojzka Brnež.

Pepca Perha.

POPRAVEK

McKinley, Minn. — V mojem dopisu in pozivu profesorja Šterbenka v Prosveti z dne 12. avg. se je vrnila neljuba pomota v zadnji vrstici dopisa. Glasiti se bi moralo John Gersetich, P. O. Box 15, McKinley, Minn., ne Gilbert, Minn.

John Gersetich.

V Iranskem Azerbejdžanu

M. Sergejev

Iranski Azerbejdžan smo obiskali ob koncu oktobra in v začetku novembra 1945. Iz Teherana drži državna cesta čez Kazvin — Zendžan — Miane, vzporedno od Teherana do Miane pa drži tudi železnica. Začetnih 50 do 60 km drži cesta po dolini, ki jo dobro namaka reka Kereš s svojimi pritoki. Tam je mnogo obdelanih polj in sadovnjakov.

Najprej proti Kazvinu se že začenja pokrajinska slika, ki je značilna za osrednji del iranske visoke planote — enolična, gola stepa, skoraj brez rastlinstva, v okviru planin, ki se zdaj približujejo, pa spet oddaljujejo od ceste. Tu od časa do časa naletiš na obdelano zemljišče. V vaseh s hišami, ki so zidane iz surove opeke, ni skoraj prav nič zelenja, zato pa je zelo mnogo razvalin.

Kazvinska oaza s sadovnjaki okrog mesta je v močnem kontrastu s pokrajinsko sliko te puščave. Šele v oddaljenosti 70 do 80 km od Kazvina se pokrajinska slika spremeni, gorovje se približa do ceste in med njim se vleče dolina Horem Dare, kar pomeni "Zelena dolina". Vzdož doline se razprostirajo nekaj časa sadovnjaki, pa spet gozdički z močnimi cipresami. Dalje proti severu je znaten del zemljišča že obdelan. Na vsakem koraku naletiš na njive, kjer so poželi ječmen in pšenico. Na gorskih pobočjih in v dolinah se razprostirajo sočni pašniki.

Rodovitna z emlja, številne gorske reke, obilnejše vodne naplavinne kakor v drugih predelih Irana (izvzemši samo rajone pri Kaspiškem morju), vse to nudi najugodnejše pogoje, da se Iranski Azerbejdžan sprejmi v cvetočo kmetijsko pokrajino. Toda srednjeveški socialni odnosi med kmeti in graščaki (v rokah graščakov je nad 80% vse obdelane zemlje), predpotopna tehnična stopnja kmečkega prebivalstva in njegova zaostalost ovirajo razvoj blaginje Iranskega Azerbejdžana.

Ko smo zapustili Takestan (mestce približno 40 km dalje od Kazvina), smo se morali v razgovoru s tukajšnjimi prebivalci začetni posluževati azerbejdžanskega jezika, medtem ko sega do tja področje perzijskega jezika. Nj se nam posrečilo, da bi našli tu vsaj enega prebivalca, ki bi govoril perzijsko, kar kaže, da so med kmečkim prebivalstvom ljudje, ki znajo perzijski jezik, redka izjema. Celotno v Zendžanu in drugih mestih ob cesti proti Tabrizu govori ogromna večina prebivalstva azerbejdžanski jezik. Perzijski jezik zna samo omejeno število

uradnikov, in sicer v glavni tisti, ki so bili poslani iz Teherana.

Posledica tega je, da je prevladujoči jezik Iranskega Azerbejdžana najosnovnejša pravica, da uporablja materinski jezik. Vladajoči krogi Irana zavzemajo šovinističnega stališča samo v vprašanju jezika, daljšo tradicije režima Ršaha trdijo, da v Iranu sploh obstajajo drugi narodi iz Irancev, da so Azerbejdžanci, Turkmeni in drugi narodi deškego Iranci in nimajo nobene vjeme načelnati vprašanja o vsem jeziku, kulturi itd. Omeru Azerbejdžana smo se gli prepričati, da kakšnih njih pojavov vodi ta šovinistična politika. Neki azerbejdžanski teletelegraf nam je pripovedoval da na sodiščih, kjer je perzijski jezik obvezen, vodijo preiskave in obravnave v azerbejdžanskem jeziku, ker prebivalci drugega jezika ne zna, zapis pa sestavljajo v perzijskem jeziku. V šolah učijo učitelje azerbejdžanskem jeziku, otroci ne znajo perzijskega jezika, toda učbenike in knjige skajo v perzijskem jeziku.

Dolina Horem Dare, po kateri drži cesta, sega do samega Zendžana. Malo vstran od ceste dvigajo kocke velikega poslovanja okrašenega z rezbarijami. To starinska džamija iz 14. stoletja edini ostanek mesta Sultaniye je bilo ustanovljeno v 13. stoletju. Sultaniye je v 19. stoletju porušil potres.

Mesto Zendžan leži na grmičevju med dvema gorskima verigama, ki se spuščata druga proti drugi. To je mnogo zelenja in sadovnjakov. Od severozapada pa jugovzhodu seka mesto v dve ulici. Umazana je in netočna. Opaziš številne, napoln drte, zapuščene hiše. V iranskih mestih je mnogo razvalin, toda v Zendžanu jih je sebo mnogo. Pojasnili so nam da so porušena poslopja ne takrnjena v takšni obliki že približno 100 let. Leta 1850 je izbruhnila narodna vstaja na glavo muslimansko sekte babijev, ki je klicala na boj za osvoboditev izpod jarma in za ustvaritev "svetega večnega carstva", kjer bodo vsi ljudje enaki srečni. Vstaja je trajala nekaj let. V nekaj mesecih je hova vojska obstreljevala vzhodni del mesta, ki so ga zavzeli babiji. Hiše, ki so bile porušene zaradi obstreljevanja, so ostale z dajad neobnovljene. V Zendžanu je še zdaj mnogo babijev. Eden izmed njih nam je pokazal razvaline hiše voditelja babijevske vstaje hodže Mohameda Aške Zendžanskega; prebivalci gleda na te razvaline še vedno kot na svetinjino.

Tukajšnji prebivalci so nam povedali, da večji del zemljin okrog mesta pripada veleposelniku graščaku fevdalcu reaktarju Zulzafagariju, ki ga imajo "gospodarja Zendžana". Ima več sto oboroženih konjakov in tukajšnje oblasti polno izpolnjuje njegovo vlogo. Pripovedovali so nam, da Zulzafagari s pomočjo iranske vojske, policije in žandarmerije, kor tudi svojih oboroženih delkov surovo obračunava s tistimi, ki se drznejo nastopiti proti njegovi samovolji in njej. Kmete pretepajo z gorjuni, napadajo in pretepaajo funkcionarje in aktiviste sindikatov in drugih demokratičnih organizacij.

Takoj po naši vrnitvi v Teheran je list "Nauruze Iran" objavil, da je šef policije na iranskega Azerbejdžana, Mianja javno pretepel z bičem stopnika odbora strokovnih organizacij, da bi zastražil ljudstvo, ki je protestiralo proti vozu življenjskih potrebščin. V Miane smo prispeli pozno zvečer. V gostini, kjer smo nastanili, da prenočimo, smo šali pripovedovanje o divljih (Dolje na 2. strani)

AMPUTEE LEARNS ROLLER SKATING

DONALD KERR, American Red Cross consultant, has taught scores of amputee patients in military hospitals how to run, jump, and roller skate. Himself an amputee, Kerr is shown above teaching initial procedure in roller skating to a U. S. Marine in a California hospital. (American Red Cross Photo)

Novosti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

Črna obdelovalna zadruga Lacko

Obdelovanje

— V mnogih krajevih agrarni interesi, ki so zaradi reformi dobili zemljo, da bodo zemljo mnogo obdelovali in da bodo imeli mnogo več koristi, če bodo združeni v obdelovalnih združenjih. Se prav posebno je to važno v primerih, kjer so razdeljena večja posestva, ki razdelitve sestavljala nekatere gospodarske enote in razkosanje bi pomenilo izgubo interesne večje delovne sile. Dvoje takih posestev je tudi v Radvanju Mariboru, in sicer Betnava in Rotovo posestvo. 36 akerov interesentov, katerim posesti razdeljeni, je bilo ostati skupaj in so se združili v zadrugo. Ime so ji dali znanem štajerskem parku in enem prvih buditeljev borbe na štajerskem kmetu Jožetu Lacku. Zadruga je po svoji notranji organizaciji pa tudi zaradi razmerov objektivnih pogojev, pri katerih je bila osnovana, ne samo med prvimi te vrste pri zadrugi ima 160 ha obdelovalne zemlje in 2 ha vinograde. Zadruga redi 60 glav goveje živali, 27 krav in 52 svinj. Zadruga, da bodo v bodoče lahki do 60 mlečnih krav, 200 svinj in do 1000 kokoši. Trejo domačiji zadrugi največji del mleka, vrt in perutnina. Zadruga je zanimivo poudariti, da zadruga že danes oddaja, čeprav imajo člani, od 27 krav 140 do 200 mleka dnevno, to kar je predpisano. Dasi je bilo zadrugi zelo zanimivo in je v zadrugi poslojpa stalno prejemajo zadruga doslej poravnala 80.000 din odobrenega zadruga imela 20.000 din. Zadruga v zadrugi lastno trgovino s pridelki v Mariboru. V prvih bodo prodajali tudi pridelane kmetijske proizvode. Zadruga je organizirana po načelu specializacije. Zadruga posamezno gospodarstvo odgovarja in jo vodijo referent, tako za poljedelstvo, vrtnarstvo, živinorejstvo, kosekorejstvo in kosekorejstvo v vsaki panogi pa dela zadruga številno združenikov. Zadruga ima zadruga tudi poseben obrtniški referat, kamor zadruga čevljar, kolar, in šivilja. — Ti opravljajo zadruga in zadruga vsa obrtniška dela. Poseben organiziran se gospodinjstev. Okoli 50 zadruga članov in skupni kuhinji. Zadruga zadruga, od katerih nekateri tudi nekaj depu- zadruga (vrt, prašica itd.), zadruga v lastnih gospodinjstvih. Poseben je organiziran zadruga, ki zbira pridelke posebnih panog. — Kolikor niso zadruga za prehrano zadruga zadruga na trg. Ekonomski zadruga vso oskrbo zadruga, zadruga in ostale potreb- zadruga vodi tudi finančne po- zadruga. Zadruga so zlasti zado- zadruga in jim vse delo opravljajo zadruga in solidneje kakor zadruga obrtniki. Tako dela čevl- zadruga 10% ceneje, kolarna pa zadruga ceneje, poleg tega pa ima zadruga dohodek.

Le na ta način je možno voditi smotno kmetijsko gospodarstvo. Ob letnem obračunu bodo referenti panog, ki bodo dosegli največji uspeh, pa tudi posamezni člani, ki se bodo v tekmovanju izkazali, prejeli še posebne nagrade.

Zadruga je pozvala vse kmetijske obdelovalne zadruga in vse vinogradniške zadruga k prvomajskemu tekmovanju, in sicer v naslednjih točkah: 1. kdo bo vodil najboljšo načrtno gospodarstvo; 2. kdo ne bo v največji meri posluževal modernih izdelkov znanosti v kmetijski proizvodnji; 3. katera zadruga bo najbolje obdelala zadruga zemljišča v skupinah z razdelitvijo dela; 4. katera zadruga bo najbolj natančno in skrbno uredila knjigovodstvo; 5. katera zadruga bo imela največ rodovniške živine.

Obdelovalna zadruga v Vrblju je med tekmovalne točke stavila tudi točko, kdo bo prej določil delovne norme. Določitev delovnih norm bo brez dvoma velikega pomena z ozirom na to, da se zdaj v zadrugi plačuje delo po delovnih dneh. En delovni dan traja 10 ur. Ko bo določena delovna norma, bodo posamezni delavci zadruga delo lahko opravili v krajšem času in ne bodo več vezani na točno določen delovni čas. Postavljeno je, da se preko 10 ur v zadrugi ne dela, ker bi se sicer ljudje preveč izčrpali in bi bil naslednji dan efekt dela manjši. Ob sobotah popoldne in seveda tudi ob nedeljah ne delajo. Ker se delo posameznih zadruga plačuje po številu opravljenih delovnih dni, je seveda treba gledati, da vsi zadruga v enem delovnem dnevu opravijo približno enako količino dela enake kakovosti. Zato je skupščina zadruga na svojem zadnjem zasedanju sprejela sklep, da se zadruga, ki bi očitno zanemarljivo svoje delo na račun ostalih, kaznuje s tem, da se mu odtrga 50% zadruga, če to potrdi polovica njegovih sodelavcev. Da bo čas v vseh letnih dohah racionalno izrabljen, se namerava zadruga v zimskih mesecih, pa tudi v ostalem letu ob slabem vremenu baviti z domačo obrtjo. Pletli bodo košare, izdelovali kmetijsko orodje itd.

V zadrugi bo treba seveda še marsikaj urediti. Trenutno opravljajo poslojpa, stanovanjska in gospodarska, ki so jih pustili bivši gospodarji v precej zanemarjenem stanju. Zadruga skrbi, da bodo imeli vsi njeni člani čim udobnejše in človeka vredno življenje. Zlasti skrbi za nekatere bivše uslužbenca na posestvu, današnje člane zadruga, ki so pod bivšimi gospodarji živeli precej pasje življenje in si danes skoraj ne morejo predstavljati, da so čez noč iz hlapcev postali gospodarji. Vse delo in življenje v zadrugi je nov dokaz, da v naših obdelovalnih zadruga raste nov tip kmetazadruga, ki je odločno pretrgal z vsem starim in nazadnjačkim in si z novim načinom dela in življenja ustvarja boljše bodočnost.

Naše lesno-prodovne zadruga

Ljubljana.—V Sloveniji posluje 38 lesno-prodovnih zadruga, v katerih je včlanjeno okrog 5500 gozdnih posestnikov, ki imajo okrog 85.000 ha gozdne površine. Lesne zadruga so pripravile v drugem polletju 1945 okrog 45.000 kub. metrov lesa vseh vrst, letos pa so vključene v naše načrtno gospodarstvo in bodo pridobile okrog 140.000 kub. metrov hlodovine in pripravile okrog 20.000 kub. metrov tesanega lesa, 20.000 kub. metrov drv. 20 vagonov skorje in oglja, poleg tega pa stalno dobavljajo jamski les. Njihov obratni kapital ne zadostuje za tekoče potrebe. De-

ležna glavnic vseh zadruga skupaj znaša okrog 3 milijone 500.000 din, jamstvo pa okrog 19.500.000 din. Preurediti bo treba žage, urediti mizarske delavnice, sušilnice in parilnice. V zadruga delujejo gozdarski odseki za pogozdovanje, urejanje gozdnih potov itd. Naše lesne zadruga čakajo nove naloge kakor je izdelovanje tipiziranega stavbnega mizarstva (okna, vrata, stopnice, ostrežja itd.) in tipiziranega pohištva. Letos so te zadruga v prvih štirih mesecih izvozile v druge republike okrog 5000 kub. metrov rezanega lesa ter prevzele dobavo nove količine 7000 kub. metrov rezanega in tesanega lesa. Poleg tega pa živo sodelujejo pri lokalni obnovi.

Razvoj Lesne zadruga za Selsko dolino

Ob koncu preteklega meseca je imela Lesna zadruga za Selsko dolino na Češnjici pri Železnikih letno skupščino, ki je pokazala obilno udeležbo. Iz poročila načelnika je razvidno, da je imela zadruga samo v drugem polletju lanskega leta 22 milijonov din prometa. Ta zadruga je postala najvažnejši gospodarski čimbenik Selske doline. Zavzela je važno vlogo zlasti pri obnovi porušene domovine, saj je pripravila 12.000 kub. metrov mehke hlodovine in preko 4000 prostornih metrov drv. V lanskem letu je članstvo naraslo od 125 na 238, danes pa ima zadruga že 347 članov. V zadrugi so povezani mali gozdni posestniki, ki se udeležujejo tudi z delom in vožnjami v lesnem gospodarstvu Selske doline. Na skupščini so odobrili tudi predlog za združenje z gospodarskimi zadrugami v Železnikih in na Češnjici. Zadruga je v članstvo povabila vse lesne delavce in obrtnike. S sklepi skupščine so bili ustvarjeni pogoji za nov napredek in razvoj zadruga.

Uredba o ureditvi prejemkov vinarjev

Ljubljana.—Uredba o začasnih ureditvi prejemkov vinarjev z dne 3. novembra 1945, določa v 2. členu, točki g), da mora vinar dobiti najmanj 25 litrov vina iz žlahtnega grozdja za vsak hektar vinograda in za vsako delovno moč kot nagrado poleg dogovorjene plače. Po obveznem tolmačenju, ki ga je izdala vlada Ljudske republike Slovenije (Uradni list z dne 11. t. m.), je to uredbeno določilo tolmačiti tako, da mora vinar poleg dogovorjene plače kot nagrado dobiti vsaj 25 litrov vina iz žlahtnega grozdja za vsak hektar vinograda in za vsako delovno moč, ki je v enem pridelovalnem letu opravila 200 delovnih dni. Če pa je ta delovna moč opravila v letu manj delovnih dni, se ta nagrada sorazmerno zniža, tako da odpade na vsak od dotične delovne moči opravljeni delovni dan ena osminka litra vina.

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srecanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo pridobe svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo akcijo za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo srecanj ali srecanja, kakor tudi ne karitativnih ali tumbulskih zabav, ako je za njih določena vstopnina. Poštna uprava zahteva od nas, da mora vse tako oglašanje iz lista. Prosimo, držite se tega.

V Iranskem Azerbejdžanu

(Nadaljevanje z 2. strani)

samovolji in divjaškem obračunanju žandarjev in reakcionarnih kanov nad kmeti v okraju Mianefa. S svojo krutostjo se zlasti odlikuje Salar kan Halalski. V naselju Tark, severno od Miana, oborožene tolpe tega kana pretepaajo kmete s korobači, jim vžigajo žige z razbeljenim železom, posiljujejo ženske. Zgodilo se je že, da so kmetom odrli kožo. Žandarji, namesto da bi ščitili prebivalstvo pred nasiljem, sami sodelujejo pri teh obračunavajih. Proti kmetom, ki se drznejo pritoževati se nad samovoljo kanov in žandarmerije, vlagajo oblasti ponarejene obtožbe, jih dolžijo kršenja reda, tolovajstva itd.—metoda, ki je zelo razširjena po vsem Iranu. Nesrečne, nedolžne ljudi mečejo v zapore in jih držijo v ječah mesece, včasih tudi leta.

Nasilje reakcionarnih kanov in žandarmerije vlada po vsem Iranskem Azerbejdžanu, kakor smo zvedeli pozneje na potovanju v Tabris in iz Tabrisa v Ardebil. Pripovedovali so nam, da so samo oktobra žandarmerija, policija in reakcionarni kanovi v besnem obračunavanju ubili okrog 100 ljudi. Nad 1000 ljudi je bilo zaprto na podlagi ponarejenih obtožb. Posebno mnogo nasilja so pretrpeli kmetje v okrajih Tabrisa, Marageja, Mianefa, Hašteruda in Araha. Navajam samo nekatere številnih dejstev, o katerih smo slišali na potovanju po Iranskem Azerbejdžanu.

Gračak v vasi Kušabolagi med Tabrisom in Malgejem je 23. septembra zahteval, naj bi mu kmetje na račun odplačila dolga prejšnjih let prepustilo vso letino. Ko so kmetje zahtevno odklonili, je gračak ukazal žandarjem, naj odnese vso kmetško živino. Dva kmeta, Maharam in Mambar, sta protestirala in žandarji so ju ubili.

V vasi Adžem v hašterudskem okraju je gračak Moždehedi 1. oktobra poklical k sebi na dvorišče kmete in vseh skupini žandarjev azerbejdžanske demokratske stranke. Štirje kmetje so bili ubiti, pet pa jih je bilo hudo ranjenih. Ti tolovajski zločini gračaka so ostali nezakonani.

V okraju Ahara (Karadag) imata nasilnika Abdulaha in Samad-kan svoje lastne oborožene oddelke konjenikov. V več vaseh so nam pripovedovali, da so ti banditi nedavno dosegali ustnice nekemu kmetu-aktivistu demokratske stranke. Ko pa smo bili v Tabrisu, je prispela iz Ahara novica, da so na ukaz Abdulaha dvema kmetoma odrli z obraza kožo in jima prebili jezik z razbeljenim železom. Med mučenjem kmetov so se jim posmejevali: "Tu imata odgovor za vaše živela svoboda! In živela demokratska stranka!"

V vasi Sultan Kendi je gračak Medžedi 28. oktobra v spremstvu treh oboroženih ljudi in dveh žandarjev vdrl v hišo Salehija Gožalija, ki je organiziral v vasi celico demokratske stranke. Salehijevo ženo so pretepli s puškinimi kopiti, njene dvaletnega sina so pa ubili z udarcem puškinega kopita po glavi. Salehija so na ukaz Medžedija pretepli ob navzočnosti kmetov, ki so jih nalašč za ta namen zgnali skupaj. Pripove-

dovali so nam, da so se dogodili strahoviti zločini, pretepanje s korobači, žigovanje z razbeljenim železom in pokolji v Sarbinu, Sufianu, Azeršahru, Ahanu, Takmedašu, Goltepu, Sultanabadu, Mardanhejmu in v mnogih drugih vaseh Iranskega Azerbejdžana. Jeseni so zločini in nasilja žandarjev in oboroženih kantskih tolp dosegli vrhunec. Na ta način so skušale reakcionarne oblasti in kani zadušiti demokratsko gibanje, ki se zdaj širi v Iranskem Azerbejdžanu.

Centralne iranske oblasti ne le, da nič ne ukrepejo, da bi preprečile banditske zločine nad prebivalstvom, temveč se same ščuvajo k tem zločinom. Teheranski list "Iranema" je objavil 27. novembra 1945 fotografsko kopijo pisma načelnika iranskega generalnega štaba, generala Arfa, enega azerbejdžanskih kanov, ki je pisal Babr Aslan kanu Halalskemu 2. avgusta 1945. To pismo je jasen primer hujškaske delavnosti teheranskih oblasti in zlasti generalnega štaba. General Arfa je poročal kanu in drugim poglavarjem šahesvenskih plemen, da na severu Irana zloglasni reakcionarni hodža Mir Has uživa popolno zaupanje generalnega štaba in je priporočal, naj bi Miru Hasu in njegovi delavnosti nudili vsestransko pomoč. Delavnost tega hodže, kakor so večkrat poročali mnogi teheranski listi, pa je v tem, da v okraju Ardebila sistematično organizira provokacije proti funkcionarjem demokratskega gibanja, jih razglasa kot nevernike in poziva na nasilje nad njihovimi družinami itd.

Iz Mianefa smo odšli zjutraj. Ponoči je močno deževalo. Na ulicah je bilo blata od kolena. Takoj zunaj mesta je na obeh straneh ceste na pobočjih gričev oralo mnogo kmetov. Ustavili smo se in se začeli pogovarjati z enim izmed njih. To je bil kmet Madat iz vasi Zejva, ki je last gračaka Maleke. Čeprav je bilo mrzlo, je bil kmet bos. Par bikov je vlekel težek lesen plug z malim lemežem. Ta predpotopni plug orje zemljo le v globino 3 do 4 cm. Zemlja ni pognojena spomladi in ne jeseni. Madat je pripovedoval, da so seme, živina in inventar njegova last. Za zemljo pa, ki jo obdeluje, mora dati gračaku 35% pridelka. Toda pogosto so seme, živina in inventar last gračaka, kakor je pripovedoval Madat. Takrat jemlje od kmetov štiri petine pridelka. Razen tega mora kmet dati gračaku na leto določeno število jaci, živine, masla in drugih živil. V primeru, ko se gračaku, rodi sin ali ko obhajajo svatbo, ali kakšen drug dohodek v družini, mora vsa vasa vbrati darove in med drugim tudi ovna.

Cesta iz Mianefa v Tabrisa drži čez vinoge hribe. Vrhovi daljnih hribov so že pokriti z novim snegom. To je planina Sehend, ki se njen glavni vrh Haramdag dviga do 3700 m nad morjem. Iranski Azerbejdžan je bogat po rudah. V planinah Sehenda in Karadaga so rude srebra, cinka in svineca. Karadag ima mnogo bakra in železa. Tu so tudi ležišča črnege premoga. Te koristne rude so dobra podlaga za razvoj industrije. Toda doslej jih še ne izkoriščajo. Zaradi neugodnih političnih pogojev v Iranu ni v Iranskem Azerbejdžanu nobene industrije razen primitivnih delavnih obrtnikov in samoukov ter malih tovarn za predelavo kmetijskih surovin.

Ustavili smo se v našem naselju Suma blizu Turkmančaja, da se okrepcamo pri viru kisle vode. Najprej so se nam približali otroci, potem pa tudi odrasli vaščani. Na naše vprašanje, kako živijo, so nam začeli pripovedovati o preganjanju iranskih oblasti in žandarjev zaradi sodelovanja pri demokratskih organizacijah. Kmetje so izrazili nezadovoljnost, da se iz Iranskega Azerbejdžana izvaža v Teheran mnogo življenjskih potrebščin. Kmetje so pripovedovali, da teheranski oblastniki izvažajo iz Azerbejdžana vse najboljše, si zidajo v prestolnici dvorce ter živijo razkošno, medtem ko kmetje živijo v blatu in bedi. Z ogorčenjem so govorili, da njihovi otroci nimajo možnosti obiskovati šole, da v vaseh ni niti najbolj primitivne medicinske

Kaj se skriva za prerekanji v Parizu

Pariz.—ONA—Prerekanja v Parizu skrivajo prizadevanja diplomatov za pozicijami, katere bodo zavzemali v pogajanjih za mirovne pogodbe z Nemčijo in Japonsko.

Pogodbe s sateliti osiha niso tako ogromne važnosti za veliko četvorico, da bi se radi njih tako trmasto prijemali. Stvar, za katero gre v resnici, je vprašanje, v koliki meri bodo mogli mali narodi vplivati na potek pogajanj, ki so odločilna za značaj miru.

Pritoževali so se, ne da bi se ozirali na hodčo, ki se nam je pošeje približal, in ne da bi jim bilo mar zastopnikov krajevnih oblasti.

Sploh smo med razgovorom z azerbejdžanskimi kmeti spoznali veliko razliko med njimi in kmeti drugih, zlasti južnih pokrajin Irana. Na jugu, kakor tudi v mnogih osrednjih pokrajinah, smo našli na zaostale, ponizane, plašne ljudi, ki so se bili spregovoriti vpricho gračaka ali zastopnika oblasti. Povsem drugače se vedejo azerbejdžanski kmetje. V primeri s prebivalstvom južnih pokrajin Irana so zelo daleč napredovali v smislu družbeno političnega razvoja. Preveča jih bolj čut osebnega dostojanstva, mnogi izmed njih vedo, kaj se dogaja v Iranu in zunaj njihovih meja ter precej dobro poznajo politični položaj. Vedeti je treba, da so bili Azerbejdžanci vedno najaktivnejši element v Iranu. V demokratskem gibanju in v borbi za vzpostavitev ustavnega režima v začetku 20. stoletja je igral Iranski Azerbejdžan pomembno vlogo. Prav tu so začele prvč nastajati demokratske volivne organizacije—endžumani—in oddelki prostovoljcev "fidaja" (fidaj pomeni človeka, ki je pripravljen, da se žrtvuje v borbi za stvar demokracije). ki so bili glavna opora demokratskih elementov v ustavnem gibanju. Voditelja azerbejdžanskega demokratskega gibanja Saizarhan in šejk Mohamed Hababali veljata upravičeno zdaj v Iranu kot najbolj priljubljena narodna junaka.

Med prvo iransko revolucijo v l. 1906 do 1911, ko so Azerbejdžanci igrali najvidnejšo vlogo, si je ljudstvo izvojevalo številne demokratske svobosčine—svoboda govora, tiska in združevanja. Toda pozneje, zlasti med oblastjo Rezašaha, so bile vse te svobosčine odpravljene. Najmanjša manifestacija demokratskega gibanja je bila surovo zadušena. Vsa politika oblasti je bila usmerjena k temu, da bi ostale široke ljudske množice v mraku in neznanju. To se je zlasti močno občutilo v Iranskem Azerbejdžanu. Nekaj azerbejdžanskih odvetnik mi je pripovedoval, da so v dobi režima Rezašaha krajevin uradniki prejeli posebno nagrado, ako je bila na njihovem področju čim večja poraba opija. Uradno so to utemeljevali s tem, da opij daje dohodek državi, toda dejansko je opij imel za oblast še večjo vrednost kot sredstvo, da je odvrčal ljudstvo od aktivne borbe.

Po odstopu Rezašaha in prihodu zaveznikiški čet v Iran, ki so rešile deželo pred nevarnostjo, je azerbejdžansko ljudstvo

začelo upati, da bo dobilo ustavo in da bo v deželi uveden demokratski red. Toda v politiki iranskih oblasti niso nastopile nobene izpremembe. Zahtevam Azerbejdžancev, ki jih je podpiralo tudi prebivalstvo drugih pokrajin, naj bi sklicali po ustavi določene pokrajinske in oblastne endžumane, naj bi očistili državni aparat, policijo in žandarmerijo fašističnih elementov; dali ljudstvu demokratske svobosčine—oblasti kratko malo niso posvečale nobene pozornosti, včasih pa so na take zahteve odgovarjale s streljanjem. Tako sta polčija in vojska 30. oktobra 1944 streljali na ljudstvo ob priliki nške demonstracije; ubitih in ranjenih je bilo več ljudi. To pa ni bil edini primer v Tabrisu v zadnjem poldrugem letu.

Reakcionarna klika, ki je bila na oblasti v Teheranu, ni bila niti v najmanjši meri pripravljena računati z interesi in voljo prebivalstva sploh, zlasti posebej Azerbejdžancev. Pomladi 1944 je reakcionarna večina iranskega medlisa demonstrativno zavrnila ratifikacijo mandata slovitega azerbejdžanskega demokratskega prvaka Piševarija, ki je na volitvah v medlisu dobil največ glasov. Proti temu izzivalnemu sklepu medlisa proti Azerbejdžancem niso protestirali le Azerbejdžanci, temveč tudi najširši krogi javnega mnenja Teherana. Dovolj je, če povemo, da je protest proti temu sklepu podpisalo 80 urednikov teheranskih listov. Na protestu pa ni bilo podpisov urednikov le dveh ali treh umazanih Seidovih listov, ker organizatorji protesta niso hoteli, da bi bili med njihovimi imeni podpis korupcionistov.

Leta 1945 je iransko notranje ministarstvo zavrnilo potrditev sestave članov občinske uprave v Tabrisu. Kljub temu, da so bile volitve izvedene na podlagi reakcionarnega Rezašahovskega zakonika, so bili izvoljeni demokratski kandidati.

Reakcionarna vladajoča klika se je vedla proti azerbejdžanskemu ljudstvu in gledala na njegove zahteve zasmehljivo. 15. avgusta 1945 je Sadr na seji poslancev parlamentarne večine, kjer so obravnavali zahteve Azerbejdžancev, sporočene brzojavno medlisu, cinično izjavil: "Jaz ne pripisujem nobene pomena tem brzojavkam." To trglovalo stališče iranskih reakcionarjev pa je razumljivo še povečalo ljudsko nezadovoljnost. Celotisti, ki povzročajo ponašanje države, niso mogli spregledati skrajnega revolta proti grobemu teptanju demokratskih ozavij v Iranskem Azerbejdžanu.

Kar smo videli in slišali na svojem potovanju po Azerbejdžanu, nam je pokazalo globoke korenine tega ljudskega demokratskega gibanja, ki je privlelo decembra 1945 do sestave narodne vlade Iranskega Azerbejdžana; vlada je izdelala obširen program demokratskih reform in predvsem za avtonomijo, ne da bi bila pri tem kršena integriteta Irana.

DOPIŠNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni uredi SNPS, ne posušite v naslovu napraviti pošilno številko 29 za besedo "Chicago". Na kuverti vsotje napisite Chicago 28. III. To bo olajšalo delo na čiščalki pošti, nam pa po možnosti dostavljanja pošte.

BLIND PATIENTS "SEE" BALL GAME

THROUGH FREE TICKETS made available by the San Francisco Red Cross chapter, blind patients at Army's Dibble General Hospital follow a league game in Seals Stadium from the running commentary given by members of the San Francisco team. (American Red Cross Photo)

HELP! - HELP! - HELP!

Men Needed at Once for Factory Work

Year round employment in a stable food industry.

TOP WAGES

and

GOOD CHANCE FOR ADVANCEMENT

Excellent employee benefit programs

Good Labor relations

Apply at any of the following offices:

CORN PRODUCTS REFINING CO.
602nd AND ARCHER - ARGO, ILLINOIS
U. S. E. S.
817 - 825 Exchange Ave. - Chicago, Illinois
U. S. E. S.
6921 S. Ashland Avenue - Chicago, Illinois

MRTVA SRCA

Povest
SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Tudi je preskrbel tamkaj potrebne samokrese. Kratko rečeno, grof Welser se je posvetil tej stvari s tistim toplim navdušenjem, ki ga je po njegovem mnenju zahtevala pred Bogom in pred ljudmi! Največ preglavice mu je napravil prostor, kjer naj bi se vršil dvoboj. Po dolgem posvetovanju in premišljevanju sta si izbrala gospoda sekundanta nižavski tolmun, ki je bil tedaj zamrznjen ter je služil gospodi v drsališče. Originalni grof Welser je navtetoval, naj bi se streljalo med drsanjem, češ, da bi se stvar prekravala ne končala in da bi imeli kaj izgovora pri roki, če bi jih motili med bojem. Dogovorilo se je, da se bosta nasprotnika na različnih mestih spustila na led in da imata potem premeriti zamrznjeno vršino po njeni dolžini trikrat gori in doli; kjer bi se srečala, tam naj se streljata. Vsakemu se je dodelila pravica trikrat streljati; po šestem streli pa je boj končan, ne glede, ali je tekla kri ali ne. Mali grof je bil precej ponosen na to svojo idejo, rekoč, da takšnega dvoboja svet še nikdar ni videl!

Ko so na Nižavi domači ljudje legli k počitku, je zapustila naša družba tih dvor. Najprej je odšel Krušič z Malcem in zdravnikom. Viktor je kripal med potjo z zobmi in neprestano preklinjal; morda se je bolj hlinil, negoli se je srdil v resnici. Morda pa je hotel s togotjem samo prikriti strah, ki mu je legal, smrtnemu mraku enak, po prazni duši. Vsa barva Krušič je bil prepričan, da je tako. Welser in Filip sta prišla šele nekaj časa za onimi. Filip je bil v nekaki ekstazi: notranji ogenj mu je plamenel iz pogledov. Stopivši na dvorišče pred Nižavo je vprašal zamolklo:

"Ali bi ne bilo krasno, umreti za mater svojo?"

"Kaj besedičite osmrti?" odgovori grof dobrovoljno, "kaj besedičite o smrti? Mislite li, da bo res tekla kri? Rad bi poznal strelca, ki bi zadel v takih okolištinah! Malo se bosta izprehodila in malo popokala, pa bo dobro vse!"

"Lepa smrt bi bila!" dihne Filip sam v sebi, "in lepše bi praznega svojega življenja končati ne mogel. Sicer pa pravijo, da je Bog pravičen. Dati bi moral svinčenki moj pot, ki vodi v njegovo srce!"

Gosta megla je pokrivala krajino, ko so stopali od Nižave po poti v gozd. Skoraj se ni videlo korak pred se! Sneg je ležal po vejevju in tuintam se je usipaval na tla, da se je čulo, kakor bi kdo hodil po šumi. Nekje je lajal pes in na vasi se je razlegalo petje, kar je zamolklo in melanholično zvenelo semkaj v samotni log.

Pred tolmunom se je ustavila ponočna družba. Sekundanta sta določila, da ostane Filip na mestu in da ima Malec odrediti na gorejni konec tolmunov. Da se je obliki ustreglo, so poizkušali oba sprijazniti. Niti Malec, niti Filip ni bil voljan odjenjati. Krušič je odšel nato s prvim po ledu ter kmalu izgubil v gosti megli. Tu pa si je Filip pripel železje na nogo in, ko je lahak žvižg z drugega konca oznanjal, da je tudi ondi vse pripravljeno, je vzel samokres Welserju iz rok in se lahko spustil na led.

"Gospod Tekstor!" izpregovori Welser, "odpustite nam, če smo Vas žalili danes. Bila je

šala in pijani smo bili. Sicer pa merite pod nož, če hočete kaj zadel!"

Podala sta si roke. Ko je Filip odplul v nočno meglo, je sedel grof Welser k zdravniku na posekano deblo in dejal rahločutno:

"Dober človek je videti! In niti trenutek ga ni preobdal strah! Škoda, da ni vojak. Zdi se mi, da se nismo prav nosili danes! Moj Bog, kaj hočemo! Življenje žene svoje valove in nas meče tjinsemkaj!"

Zapalil si je cigaro. "Sedaj pa čakajmo, da prične pokati. Tri sto vragov, takega dvoboja še ni bilo! To pa vem, da ta tepec, ta gorjanski vol, ta Malec ničesar zadel ne bo! Moj Bog, kakšni ljudje so danes častniki!"

Ko mu zdravnik, ki se je nerad vtaknil v to stvar, ni odgovoril, je umolknil še grof Welser. Tudi ga je pričelo zebeti in ko je piš zazibal veje, se mu je usul sneg za vrat, da je moral glasno zakleti.

Filipu se je pomirilo valovje razburjene duše, ko se je spustil po ledu v gosto meglo. Noč na tišina je vplivala na strasti v njem, da so se vsaj na videz pomirile in poleglo. Ko se je lahko zibal po ledu in so mrzle sape hladile vroče mu čelo, so ga obšli takoj rahlejši spomini. Kratko življenje se mu je dozdevalo, vendar tako dolgo, in zavest, da je dospel sedaj morda h koncu trnjeve poti, mu je napolnjevala hladilno vroče srce. Stopila mu je pred dušo podoba nje, ki ga je nekaj v bridkosti porodila. Nikdar do sedaj se je ni tako živo spominjal, kakor ravno danes, ko je morda stal pred groba vrati.

Gledal je v duhu milobni njen obraz in zdelo se mu je, da mu niti najskritejša črta ni neznan na tem obrazu! Obšla ga je hipno sladka zavest, kakor da se je ravno ločil od nje; kakor da je še nedavno slonel ji na ljubečih prsih; kakor bi še občutil vroče poljube, ki mu jih je —gotovo v solzah—pritisnila na otročja usta; kakor bi bil še ravno kopnel pod pogledi, ki so mu časih nasproti žareli iz njenih oči! V vzorni krasoti je gledal Filip Tekstor v duhu svojo porodnico tisto noč in kamorkoli je obrčal oko, se je razpršila siva megla in mu razkrila milobno njeno lice.

Preobdalo ga je kesanje in sam sebi je očital, kako li je mogel za en hip dvomiti o njej, ki je tako rekoč brez madeža umrla! Takoj se ga je polastila slepa strah in vse, kar mu je dihlo in živečo mu je vsovravšju proti človeku, ki je z zlobno roko oskruniti poizkušal gomilo najčistejše ženske; ki je kdaj hodila pod božjim solncem.

"Lopovi!" je siknil, "ti moraš umreti!"

Trše je oklenil samokres z roko in napenjal je moči očesne, da bi prodiril megle zagrinjalo, ki mu je prikrivalo zločinca, smrti posvečenega. Naposled se mu je prikazala črna progga sredi megle. To mora biti! "Naj umre, proklincano to bitje!" Strastno dvigne orožje, pomeri in sproži. Mogočno je odmeval strel v daljino noč. Pri žaru smodnikovem je opazil, da je streljal v temno deblo, v drevo stoječe kraj tolmuna! Moral je zadeti v vrh, kajti zašumelo je v vejevju, in sneg je padal k tlom, da se je nesrečnemu strelcu pobelila obleka. Tolpa vran, ki je počivala nekje v lesu, se je dvignila in zamolklo kričoč zapustila kraj ponočnega boja. (Dalje prihodnjič.)

Obnovo kmetijstva na Krškem polju omogočili traktorji

LJUBLJANA. — Možnost obdelave zemlje je bila prvi pogoj obnove kmetijske proizvodnje na Krškem polju in po izseljenem Posavju. V rednih, predvojnih razmerah je obdelala zemljo skoraj sto odstotno vprežna živina. Po osvoboditvi pa Krško polje ni imelo živine niti toliko, kolikor se je zbere na srednje obiskanem, večjem sejmu. Prazni in porušeni niso bili samo domovi, temveč tudi hlevi. Obnovitelji kmetijstva po izseljenem Posavju so bili zato v veliki stiski. Morali so zemljo obdelati čim prej in čim bolj brez vprežne živine, ki jo je primanjkovalo tudi drugod po Sloveniji in Jugoslaviji.

Ustanovitve in lanske delo Ustanovitev kmet. strojne postaje v Brezicah jih je rešila v polnem obsegu. Pobudo zanjo je dalo kmetijsko ministrstvo. Uprava kmetijske strojne postaje je imela v začetku le nekaj starih, že močno iztrošenih traktorjev. Kasneje, ko nam je UNRRA dobavila večje pošiljke novih traktorjev, je dobila nekaj dobrih in najmodernejših. Z izjemo razmeroma kratkega zimskega odmora orje večje številno traktorjev že od oktobra na vsem obširnem področju, ki se

se pogovorili z nekaterimi traktoristi in kmeti.

Organizacija dela Da lahko izpolnjuje učinkovito svojo nalogo, je uprava kmetijske strojne postaje v Brezicah organizirana drugače, kakor so organizirane druge naše uprave, ki so razčlenjene na stalne, nižje krajevne enote — kmetijsko strojne postaje. Na Krškem polju so vsi traktorji in traktoristi razdeljeni v brigade, ki gredo na delo iz Brezic, kamor je potreba. Ta način organizacije je za to področje najprimernejši, ker je mogoče zmogljivost posameznih traktorskih skupin veliko boljše in načrtno izkoristiti, zlasti v primeru nenadnih večjih nalog v enem okolišju. —Vsaka brigada vodi brigadir, ki tudi nadzoruje njeno delo. Traktorist sam mora svoje delo izkazati z natančnimi zapiski opravljenega dela in potrošenega goriva.

Za popravilo traktorjev ima uprava v Brezicah veliko mehanično delavnico. Delavnica je danes že zelo dobro urejena, za kar so poskrbeli tovariši, ki v njej neumorno delajo. Preskrbeli so si najnujnejše orodje, drugo pa so si sami izdelali. Načrti za bodočnost predvidevajo, da se bo prostor, kjer je danes delavnica, še bolj izgradil in da bo s svojimi stavbami zadovoljal za vse potrebe uprave.

Za popravilo traktorjev ima uprava v Brezicah veliko mehanično delavnico. Delavnica je danes že zelo dobro urejena, za kar so poskrbeli tovariši, ki v njej neumorno delajo. Preskrbeli so si najnujnejše orodje, drugo pa so si sami izdelali. Načrti za bodočnost predvidevajo, da se bo prostor, kjer je danes delavnica, še bolj izgradil in da bo s svojimi stavbami zadovoljal za vse potrebe uprave.

Vpliv suše na letošnje oranje

Uspehi pomladanskega oranja so močno pod vplivom letošnje suše nenavadnega vremena. Od 1. januarja do konca aprila je po meritvah uprave v Brezicah padlo na Krškem polju le okoli 37% normalnega povprečja padavin. Pozimi je padlo zelo malo snega. Tako je nastopilo občutno pomanjkanje zemeljske vlage, ki je pomladi doseglo že kritično točko. Ker je bila zemlja zelo trda, so morali traktorji večino delati s prvo namesto z drugo brzino. Posledica je bila, da se je delovni čas podaljšal za 51,5%. Uprava je izračunala, da je zaradi suše izgubila letošnje pomlad 38,6% delovnega časa. Za isti odstotek se je povejšala tudi poraba goriva.

Zaradi trdote zemlje pa je tudi težje dosegli dobro kakovost dela. —Plugi se pogosto sploh ne zarežejo v zemljo. Oranje v globino preko 18 cm je zelo težko.

Suša je končno vplivala na razvoj oranja tudi drugače. Ko je uprava marca meseca poslala brigade v posamezne okoliše, so se ponekod kmetje branili pomoči traktorjev, češ da je še prezgodaj za oranje ali pa da bodo sami orali s svopvo vprežno živino. Zaradi suše in trde zemlje je kasneje oranje postalo praktično zelo težko ali celo nemogoče. Mnogi izmed tistih, ki v začetku niso računali na traktorsko oranje, so klicali traktorje na pomoč. Njim so se pridružili celo kmetje, ki imajo konje, ker tudi z njimi niso mogli trdo zemljo dobro zorati.

Pritožbe in ovire Uprava sama je skrbno nadzorovala delo svojih traktoristov in je vsak primer pritožbe zaradi slabe obdelave zemlje preiskala. Pri tem se je vedno izkazalo, da je bila slaba obdelava zemlje, kjer so posamezniki zahtevali, naj jim traktor zorje zemljo, ki zanjo po svoji konstrukciji ni bil primeren ali pa je šlo za prestrme lege. Prizadej traktoristi so vedno pvedali svoje pomisleke že pred začetkom oranja in so njive zorili le zaradi vztrajanja kmeta. Jasno je, da v takem primeru traktorist ne odgovarja za slabo kakovost oranja, ki ga je napovedal že vnaprej.

Velika ovira kakovosti oranja in njene cenenosti je tudi dejstvo, da se povprečna velikost preorane zemlje stalno manjša. Jeseni so orali parcele, ki so merile povprečno 6300 kv. metrov, letos je to povprečje padlo že na 3200 kv. metrov. Traktor mora vedno bolj pogosto menjati svoj delovni prostor. V marcu je znašal čas za premik strojev s parcele na parcelo že povprečno okoli 9% vsega delovnega časa. —Traktorist Stefan Galič je zaradi majhnih parcel potreboval 33,4% svojega delovnega časa za premikanje. Nekaterje parcele so merile komaj nekaj več kakor 1000 m². Važna je tudi izredna izraba lêmežev zaradi velike peščenosti zemlje na Krškem polju. Računajo, da bi v rednih razmerah potrebovali na vsakih 35 ha novo garnituro lêmežev. (Konec prihodnjič.)

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

- so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v te svrhe.
- Mali nastavljeni lokalni in potovalni zastopniki na določene okrajne so:
- Louis Barbarich, na Millwaukee Wis. in okolice.
- Anton Jankovich, na Cleveland Ohio in okolice.
- Frank Klun in Chisholma, Minn. na Chisholm in okolice.
- Frank Cvetan in Tire Hill, Pa. na vso srednje-vzhodno Penna.
- Anton Zornik in Herminta, Pa. na vso zapadno Pennsylvanija.
- Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročilo direktno listu

PROSVETA
2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

—sprejema vsa—
v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih . . . . .

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne . . . . . Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY
2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4864

Razni mali oglasi

WAITRESS
GOOD WORKING CONDITIONS
Uniforms and Meals Furnished
GOOD TIPS
MICKELBERRY
2300 W. 95th St.
Beverly 8998

GIRLS - WOMEN
18 - 35
LIGHT FACTORY WORK
\$33.80 to \$36.40 Starting
Automatic increase 2nd & 4th
Earn up to \$65.00 per week on Piece Work
Permanent job, free life and health insurance. Sick benefits. Cafeteria in plant. Vacation with pay, and evening work. Bonus for night work.

NACHMAN CORP.
4560 W. ARMITAGE AVE.

GIRLS - WOMEN
Bindery Work
Experienced or Inexperienced
Light, Clean Factory Work
Pleasant Working Conditions
310 W. POLK
12th FLOOR

ALI GLEDATE ZA DOBRO PLAČO IN STABILNOST
Telefon kompanija ima takih prilik

HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 72% uro. po treh mesecih 77% na in po šestih mesecih po 82% uro

ŽENSKA ZA ČIŠČENJE V VARNOSTI DELIH MEST
Delovne ure od 5:30 pop. do ure ponoči.
Oglasite se pri

ILLINOIS BEL TELEPHONE COMPANY
v uposlovalnem uradu za inženirje v prtiličju
309 W. WASHINGTON

FACTORY HELP
Light Work—Good pay & overtime
ALONZI FURNITURE CO.
1832 Hubbard

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 18 Girl Office
Good Starting Pay - Contact
Mr. Bird, Calumet 6855.

NEW YORK BLOWER CO.
3155 Shields Ave.

JANITRESSES
Top scale wages
See
Mr. Jensen
9 South Clinton Street

BENCH WORKERS & STUFFERS
Experienced - Good Pay
Time and 1/2 over 40 hours

CRAWFORD SAUSAGE CO.
2310 S. Pulaski Rd.

OPERATE SMALL DRILL PRESS AND MILLING MACHINES
No experience necessary - 50 hours week - 55 hours pay - Production bonus - Paid insurance and vacation.

MILLED SCREW PRODUCTS
2018 W. Lake St.

FIVE WOMEN OR GIRLS
Light assembly and soldering
Experience not necessary. Small, clean factory. 75c per hour to start.

WILLIAMS MFG. CO.
181 W. Huron St.

BLACKSMITHS — (KOVARJE)
na "Bradley Hammer" in "Grinders", ki imajo nekaj izkušenj na strojnih nožeh. Stalno delo skozi celo leto z dobro plačo.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS
2415 W. 14th Street

WOODWORKERS
Machine hands for planer, rip-saw and turning
Also laborers
637-647 W. OAK ST.

GIRLS & WOMEN
For assembling and soldering
Good Pay - 44 hours
Experienced or we train

MASTER METAL CRAFTERS
12 S. Jefferson Street - Franklin 1481

MAID
to stay - Own room
Assist with 6 month baby
Light housework
\$25.00 per week
Phone: ARDMORE 3353

BEGINNER - STENOGRAPHER
37 Hour Week - 1